

Östersjöjudisk **BULLETIN**

NR 1 · 2019

Nu måste vi ge dem värme, mycket värme

**Hjälp
oss hjälpa!
Swisha din gåva till nr
1232138899
eller använd
Bg - 5036-6822**

God fortsättning på det nya året och stort tack!

Jag vill börja med att återigen tacka er alla som på olika sätt bidragit till våra projekt och insamlingar under föregående år. Tack vare era bidrag, stora som små, samt bidrag från fonder och stiftelser kan vi ge en välbehövlig hjälp till de svagaste och mest utsatta judarna i Baltikum. Mycket har genom åren förbättrats för judarna och de judiska församlingarna, men vår organisation betyder fortfarande mycket för de sämst ställda – och de är fortfarande alltför många.

Fadäs med vår chanuka bulletin

Vår chanuka bulletin var klar för tryck i mitten av november men vårt tryckeri liksom City Mail fallerade grovt denna gång varför tidningen kom i era brevlådor alldeles för sent och vissa fick den inte alls. Alla våra bulletiner finns dock alltid att läsa på vår hemsida. Fadäsen medförde att vi fick in betydligt mindre pengar än vi räknat med till chanuka-insamlingen, men vi såg i varje fall till att alla barn inom våra projekt inte gick lottlösa.

Nu är det hög tid att ge ett bidrag till den årliga vinterhjälpen

Missade du att ge en gåva till chanuka på grund av fadäsen ovan kan du ge dubbelt till vinterhjälpen. En gåva som verkligen behövs. Vår styrelsemedlem och reporter John

Gradowski, nyss hemkommen från Riga, har skrivit ett par skakande reportage om hur judar i vår absoluta närhet lever och har det idag. Några av reportagen kan du läsa i detta nummer. John berättade för mig att han var gråtfärdig när han lämnade de familjer/personer han besökte. Skäl nog för oss att ge en gåva för att lätta något på misären.

Storprojekt i Riga lägger vi på is – tyvärr. Men du kan ändå bidra

I bulletin nr 4 skrev jag om våra ambitioner att bistå tio mycket utsatta, ensamma och sjukliga äldre personer i främst Riga. Stora insatser behövs, beräknade till 380 000 kronor årligen. För att våga garantera projektet vände vi oss till ett antal fonder för att säkerställa en grundplåt som vi sedan, med er hjälp, skulle fylla på. Dessvärre fick vi inte ihop till den önskade grundplåten varför vi just nu måste lägga projektet på is. De nämnda tio personerna och många fler får alla del av vår vinterhjälp – och här behövs mycket insatser – och du kan dra ditt strå till stacken.

Dags för medlemsavgiften 2019. Snälla, hörsamma vår vädjan om att teckna medlemskap i vårt forum också för 2019, se vidare bifogat brev. Medlemsavgiften utgör basen för att driva vår verksamhet. Som medlem är du också mer än välkommen att påverka vår verksamhet. Bästa hälsningar och god fortsättning på 2019.

Thomas Bab/Ordförande

Multisjuk får livsavgörande hjälp från ÖjF:s medlemmar

Text och foto: John Gradowski

John Gradowski, styrelseledamot och redaktionsmedlem.

Bostadsområdet ser ut som en plats Gud har glömt bort för länge sedan. Huset är förfallet och ljuset i trapphuset fungerar, naturligtvis, inte. Vi är i Riga men det skulle lika gärna kunna vara Tallinn, Vilnius, Moskva eller S:t Petersburg. Kommunismens snabbt uppsmällda miljonområden retar inte det estetiska ögat, armodet är så påtagligt att det gör ont.

Här bor 92-åriga Samuil Rudyi i en, milt sagt, sliten lägenhet. Född i Ukraina, föräldrarna en period förvisade till Gulag som "statens och folkets fienden". 1946 kom Samuil till Riga och flyttade in i den lägenhet han fortfarande bor i. En lägenhet han knappt har lämnat de senaste fyra åren.

- Jag har trakom (kronisk infektion i bindhinnan) och är därför blind på ena ögat. För säkerhets skull är jag också döv

på ett öra och har dessutom svårt för att röra mig, säger Samuil med ett litet leende. Han har en svårt skadad rygg men anses vara för gammal för en operation. Läkemedlen som håller smärtorna i schack bekostas av församlingens hjälpverksamhet.

Svårt drabbad

Leendet är nog mest ett försök att få livet att verka lite

Vinterhjälp

till dem som fryser och räknar med vår hjälp!

Kära vän,

dem vi stöder med Vinterhjälp är i första hand gamla och sjuka samt fattiga barnfamiljer. Det är också dessa grupper som har de sämsta boendeförhållandena. Läs John Gradowskis vittnesmål i detta nr.

Med liten eller ingen lön, knappa pensioner, minimal socialhjälp och höga värmekostnader den kalla årstiden räcker pengarna helt enkelt inte till.

Med din hjälp skall vi se till att våra judiska vänner slipper frysa och att de får tillskott av bra mat, varma plagg och de mediciner som behövs.

Vår kampanj "Bättre livskvalitet för judiska singelföräldrar med barn med särskilda behov" fortsätter kontinuerligt. Också den gruppen får del av vår vinterhjälpsatsning.

Jag upprepar det igen – ingen kan göra allt – men alla kan göra något. Låt oss göra något!

Thomas Bab/Ordförande

muntrare än det är, bara en kort stund senare berättar han om hur ensam han är.

- Jag är inte krävande och begär inte mycket men ensamheten är så svår. Jag tittar i taket och försöker att hasa mig runt i lägenheten. Teven är min bästa vän.

Samuils fru dog för sju år sedan och två år senare drabbades han hårt igen. Paret Rudly kunde inte få barn så de adopterade en flicka från ett barnhem. Hon och hennes familj omkom när ett tak på ett köpcentrum rasade och dödade och skadade ett stort antal människor. Fram till dess hade hon tagit hand om sin pappa.

Helt beroende av hjälp

Nu är Samuil helt beroende av den hjälp han får från Judiska församlingen i Riga med benäget bistånd från Östersjödjudiskt forums medlemmar. Pensionen på cirka 3 500 kronor i månaden räcker inte långt när avgifterna för värme och vatten (cirka 1 100 kronor) är betalda. Då träder församlingens vinterhjälp in med ekonomiskt bistånd. När dessa rader skrivs i slutet av november är det redan så kallt att elementen arbetar på max.

Två gånger i veckan kommer hemhjälp och lagar mat, tvättar och städar.

- Det är inte tillräckligt men jag är tacksam för det jag får, säger Samuil. Det hade varit trevligt om hemhjälp

hade haft tid att sitta och prata med mig också.

- Det kanske blir möjligt nästa år när vi börjar ett nytt program kallat tvättprogrammet. Vi har anlitat ett privat företaget som åker runt och hämtar våra klienters smutstvätt för att sedan lämna tillbaka den dagen därpå, säger Inna Eizensharf, chef för Judiska församlingens sociala verksamhet. ■

Blind på ett öga, döv på ett öra, nästan oförmögen att röra sig men Samuil Rudly klarar vid 92 års ålder fortfarande av att bo hemma, med benäget bistånd från vårt forums medlemmar.

Församlingens specialistvård räddade livet

Text och foto: John Gradowski

I juli 2017 fick Alexandra Lurie en allvarlig stroke. Hon togs till sjukhus och vårdades där i tre veckor. Personal från Judiska församlingens sociala verksamhet fick veta, från Alexandras läkare, att hon skulle bli tvungen att vänta en längre tid på att få subventionerad specialistvård. Församlingen gick omedelbart in med ekonomiskt bistånd och Alexandra fick sin livsviktiga rehabilitering

John Gradowski, styrelseledamot och redaktionsmedlem.

- Det beslutet räddade mitt liv. Mitt minne är helt intakt, jag pratar utan att sluddra och jag kan röra mina armar och ben. Bortsett från all annan hjälp jag fått från församlingen så var den två veckor långa, privata rehabiliteringen helt avgörande för mig, säger 71-åriga Alexandra Lurie.

En av församlingens medlemmar, som driver en spaanläggning, gav dessutom Alexandra två veckors fri vistelse på anläggningen. Det erbjudandet

kommer i repris, snart åker Alexandra iväg igen.

- Alexandra är nästan helt återställd, det hade hon inte blivit om vi inte så snabbt hjälpt till med specialistvården, förklarar Inna Eizensharf, chef för församlingens sociala verksamhet.

Helt beroende av församlingens hjälp

Alexandra bor själv i en liten lägenhet sedan föräldrarna dog för många år sedan. Hon har ingen egen familj och inga andra släktingar. Hon klarade sig på lönen från jobbet och var mycket aktiv inom judiska församlingen. Nu är läget helt förändrat. Hennes pension uppgår till cirka 3 000 kronor i månaden. När hyran och räkningarna för värme och vatten är betalda har Alexandra inga pengar över. Församlingen bistår med vinterhjälp, mediciner och transportkostnader. En gång i veckan kommer hemhjälpen. Det är naturligtvis långt ifrån tillräckligt för Alexandras behov.

Volontär hjälper till

Därför kommer en av församlingens volontärer, Emma, hem till Alexandra och hjälper henne med att handla, städa, tvätta och med den personliga hygien. Matlagningen klarar Alexandra själv.

För att ytterligare komplicera situationen har Alex-

Alexandra Lurie tillsammans med Emma, volontär från Judiska församlingens sociala verksamhet. Emma hjälper till med tvätt, städning och inhandling av mat.

andra en dålig höft som gör det omöjligt för henne att komma ut från lägenheten. En eventuell operation är inte att räkna med.

- Jag är ändå optimistisk och är så tacksam för den hjälp jag får. ■

Följ med oss till det Judiska Riga

Vi planerar en resa i det judiska Riga den 10–12 maj nästa år. Ditresa den 9 maj på kvällen och hemkomst den 13 maj på förmiddagen. Låter det intressant? Kontakta Dina på vårt kansli, tel 08-664 53 38 eller b.j.f@telia.com och anmäl ditt intresse. Mer info kommer.

Uppvakta med ett gåvobevis och stöd samtidigt vår hjälpverksamhet

Gåvobevis kan beställas hos oss på ÖjF antingen via telefon 08-664 53 38 eller via epost b.j.f@telia.com

Vi önskar din e-adress

Vi bygger ett e-adressregister för att på sikt enklare och billigare kunna kommunicera med våra medlemmar och intressenter. Hjälp oss genom att skicka ditt namn och e-adress till b.j.f@telia.com Tack på förhand. Vi kommer enbart att använda adresserna i egen regi.

Vi stöder Östersjöjudiskt Forums arbete för en bättre livskvalitet för behövande judar i Baltikum

EBER
HOLDING AB

IPU | Institutet för
Personlig Utveckling

**Willy
Silberstein AB**

Abramowicz Consulting AB

optima rehab

DINELLJOHANSSON

SIMONE NADBORNIK

BETALD ANNONSPLOTS

THOMAS BAB KONSULT

Vi har plats för fler stödare. Från 500 kr/nr. Kontakta vårt kansli

John Gradowski,
styrelseledamot
och redaktions-
medlem.

Rumbula – minnes- och motståndsplats

Text och foto: John Gradowski

Den 30 november och 8 december 1941 tömdes det stora ghetton i Riga. 25 000 judar fördes till Rumbulaskogen strax utanför staden, och mördades. Varje år sedan 1962 hålls en minnesceremoni för offren på plats i Rumbula.

Det är 14 minusgrader, det blåser en sylvass vind. Cirka 100 personer, inklusive förste talmannen i parlamentet, ett flertal ambassadörer, bland dem den svenska, politiker och församlingsmedlemmar har samlats för en, p g a vädret, kortare minnesstund.

1962, under kommunismen, fanns det ingen judisk församling i Riga. Trots det samlades judar för första gången för att hedra offren. Det sågs inte med blida ögon från myndigheterna men man ingrep inte eftersom det inte var en officiell sammankomst. Två år senare restes det första minnesmonumentet med hammaren och skäran. Det fanns inget i texten på monumentet som visade att det var explicit judar som hade mördats, istället kallades de mördade för "fascismens offer".

"Sionistisk manifestation"

- 1967, efter 6-dagars kriget, förändrades attityden. Myndigheterna menade att minnesceremonin var en "sionistisk manifestation" som gick Israels ärende. Till viss del hade de rätt, säger Ilya Lensky, chef för museet "Jews in Latvia" och skrattar. En del tillhörde en underjordisk sionistisk organisation men de var naturligtvis inte israeliska lakejer.

Den gången skingrade polisen, enligt uppgift, de många hundra deltagarna. I takt med att det politiska läget förändrades har uppslutningen blivit större och större. Sedan 2015

försöker presidenten att vara på plats varje gång, parlamentsledamöterna sluter upp, media bevakar och numera är polisens uppgift att se till att ingen stör ceremonin. ■

Elever från judiska skolan i Riga läser ett poem vid minnesceremonin i Rumbula. Menoran i Rumbula med sina symboliska rötter i den lettiska jorden och med armar som sträcker sig mot himlen.

Östersjödjudisk BULLETIN

Ansvarig utgivare

Thomas Bab
Östersjödjudiskt Forum
Baltic Jewish Forum
Sweden

Redaktion

Thomas Bab
Dina Markovich
John Gradowski
Rut Milchner
Ludvig Köhler

Adress

Östersjödjudiskt Forum
Box 5053
102 42 Stockholm

Telefon

08-664 53 38

Facebook:

www.facebook.com/balticjewishforum/

E-post

b.j.f@telia.com
<http://www.ostersjodjudisktforum.se>

Medlemsavgift

220 kr/år, 100 kr/år för dig under 26.
Bankgiro 5036-6822 SWISH 1232138899

Den ideella föreningen Östersjödjudiskt Forum fokuserar på socialt, medicinskt, materiellt och kulturellt bistånd till behövande judar och judiskt liv i Baltikum, ofta i samarbete med svenska och internationella hjälporganisationer. Kulturutbyte och andra former av samverkan är en viktig del av verksamheten. Parallellt med detta bekämpas alla former av antisemitism.

ISSN 1403-5685

Citera oss gärna – men ange källan!

Tryck

Hallvigs Reklam & Tryckeri AB

Omslagsbild

1946 kom Samuil Rudyi, idag 92 år, till Riga och flyttade in i den lägenhet han fortfarande bor i. En lägenhet han knappt har lämnat de senaste fyra åren.

Foto: J. Gradowski